

TABULA

Vorwort	
von RAINER BERNDT	5
Declaratio abbreviationum signorumque	16
Conspectus codicum	17
Einleitung	
von ANETTE LÖFFLER	19
(Stand: 31. Juli 2017)	
Biographische Angaben	19
Die Werke des Johannes Tolosanus	20
Das hier edierte Werk:	
Die <i>Congregatio Victorina seu de Spirituali iurisdictione Abbatum et Canonicorum Regalis Abbatiae Sancti Victoris Parisiensis in varias Ordinis Canonici Ecclesias Libri duo</i>	22
Aufbau und Inhalt	22
Liber 1 (f. 11r–115v)	22
Liber 2 (f. 116r–317v)	27
Die Entstehungszeit	29
Mögliche Quellen und Vorlagen	29
Die Handschrift	34
Kodikologie	34
Paläographie	35
Die Überlieferung in der Viktoriner Bibliothek	37
Allgemeine Editionshinweise	39
Präsentation dieses Bandes	
von RAINER BERNDT	43
Johannes Tolosanus und seine <i>Congregatio Victorina</i>	43
Ein Editionsprojekt in zwei Phasen	43
Zielsetzung der zweiten Phase	44
Editorisch grundlegende Arbeiten	46
Die Edition	46
Ausblick	47

Die Handschrift: ein Autograph	48
Einband	48
Kodikologie	48
Paläographie	49
Inhalt	50
Bibliographie	50
Diese Ausgabe	50
Historischer Text	50
Graphien	51
Funktion der Klammern	52
Die vom Editor erstellte Kapitelliste	52
Die Gliederung des Textes	52

Iohannis Tolosani Congregatio Victorina

Liber primus	57
⟨i⟩ De origine Familiae Victorinae Caput i	57
⟨ii⟩ De fundatione Abbatiae Victorinae Caput 2	60
⟨iii⟩ De origine Congregationis Victorinae Caput 3	60
⟨iv⟩ De propagatione Congregationis Victorinae Caput 4 ^{um}	65
⟨v⟩ De reuerentia exhibita Ecclesiae Victorinae et de Capitulo Generali ex vnione Abbatiae Sancti Vincentij Syluanectensis Congregationi Victorinae Caput 5	66
⟨vi⟩ Pontificiae immunitates Ecclesiae Sancti Vincentij factae ob susceptum Victorinorum Ordinem Caput 6	68
⟨vii⟩ De Ecclesia Sancti Satyri ad sacrum Caesaris Bituricensis Dioecesis a Victorinis moderata Caput 7	71
⟨viii⟩ De Ecclesia Sancti Bartholomaei Nouiomensis sub instituto Victori- norum redacta Caput 8	75
⟨ix⟩ Victorinum institutum suscipit Ecclesia Sanctae Mariae Augensis Caput 9	77
⟨x⟩ De Ecclesia Collegiata Sancti Euurtij Aurelianensis regularis per Canonicos Sancti Victoris Caput x	80
⟨xi⟩ De Ecclesia Sancti Martini de Campellis in Bria postulata a Rege pro Victorinis Caput xj	83

⟨xii⟩	De Causa mutationis Canoniorum Sanctae Genouefae Parisiensis in Regulares Caput xij	85
⟨xiii⟩	De praecepto Papae Eugenij ad Suggestum et Canonicos Sanctae Genouefae pro mutatione status eorum in Monachos Cluniacenses Caput xiiij	87
⟨xiv⟩	Quomodo vice Monachorum Canonici Regulares substitui iubentur auctoritate eiusdem Summi Pontificis Caput xiiij	88
⟨xv⟩	Quae facta sint in Instanti mutatione Canoniorum Sanctae Genouefae in Regulares Caput xv	89
⟨xvi⟩	Stabilitas mutationis a Summo Pontifice Suggestio Abbati commendatur, quam et ipse Suggestus curat Caput xv	92
⟨xvii⟩	De molestijs nostris inflictis in primordiis restaurati status Sanctae Genouefae Caput xvj	93
⟨xviii⟩	Gratulatio Sancti Bernardi ad Suggestum Abbatem de foelici mutatione Ecclesiae Sanctae Genouefae Caput xvij	95
⟨xix⟩	De Canonicis Sancti Victoris Parisiensis Abbatibus Sanctae Genouefae Caput xviiij	96
⟨xx⟩	De posterioribus affinitatibus Ecclesiarum Sanctae Genouefae et Sancti Victoris Parisiensium Caput xix	99
⟨xxi⟩	De Ecclesiae Sancti Dionysij Rhemensis moderamine per Odonem Sancti Victoris Suppriorum Caput xx	102
⟨xxii⟩	De Juone Victorino tertio Abbate Sancti Memmij Cathalaunensis Caput xxj	104
⟨xxiii⟩	De Rericurtensi Sancti Martini de Bosco Monasterio nuncupato a Michaeli Victorino moderato Caput xxij	106
⟨xxiv⟩	De Abbacia Sanctae Mariae de voto apud Caesarisburgum alias de Cherebore dicta a Victorinis primo directa Caput xxiiij	107
⟨xxv⟩	De Ecclesia Vuigomorensi in Anglia a Victorinis Regularibus institutis imbuta Caput xxiiij	109
⟨xxvi⟩	De Ecclesia Sancti Augustini Bristolensis in Anglia sub instituto et regimine Victorinorum fundata Caput xxv	111
⟨xxvii⟩	De quibusdam Ecclesijs in exteris Regnis sub instituto Victorinorum subactis. Caput xxvj	113
⟨xxviii⟩	De Ecclesia Doa Vellauniorum filia Euurtianae familiae Aurelianorum Caput xxvj	114
⟨xxix⟩	De Nicolao Victorino accito Priore Sancti Petri ad Aram iuxta Neapolim Caput xxvij	116

⟨xxx⟩	De Canonicis Sancti Victoris postulatis ad regimen praefatae Ecclesiae Sancti Petri Caput xxxviiij	117
⟨xxxj⟩	De Fratre Petro Victorino et alijs Congregationis nostrae Fratribus Neapolim missis Caput xxix	120
⟨xxxii⟩	De Fratre Nicolao e Bussiaco Sacerdotio Victorino ad regimen Abbatiae Sanctae Mariae Blesensis promotio Caput xxx	121
⟨xxxiii⟩	De Canonicis Victorinis postulatis ad instaurationem Regularis disciplinae in Ecclesia Sancti Joannis in Vineis Suessionensis Caput xxxi	126
⟨xxxiv⟩	De Hugone Victorino Abbate Sancti Vincentij Syluanectensis coloniae Liuriacensis primo Satore Caput xxxij	128
⟨xxxv⟩	De Aquaecurtensi Attrebatum Ecclesia per Guibertum Victorinum Congregationi nostrae vnita Caput xxxiiij	132
⟨xxxvi⟩	De Ecclesiae Sancti Martini Sparnacensis fundatione et sexto ipsius Abbate Guidone Victorino Caput xxxiiiij	133
⟨xxxvii⟩	De Abbatia Sanctae Mariae Heriuallis in dioecesi Parisiensi sub instituto Victorinorum educta Caput xxxv	137
⟨xxxviii⟩	De Juliacensi Ecclesia Cagiae Meldensis filia sub Congregatione Victorina Caput xxxvj	139
⟨xxxix⟩	De Cantimpratano Canonicorum Collegio et Ecclesia Sancti Jacobi de Guignemora vel Vuigemora in Marchia Lemonicensi Caput xxxvij	140
⟨xli⟩	De Cysoniensis Ecclesiae origine et eius regimine per Marcellum Victorinum Caput xxxviiij	141
⟨xlii⟩	De Absalone Victorino Sprenchibbracensi apud Treuiros Abbate ex Caesarij libro 4 capitulo 89 Caput xxxix	143
⟨xliii⟩	De Sancti Andreae a Viridi prato Morinensis dioecesis Ecclesia, Canonicorum Sancti Victoris institutis informata Caput xl	145
⟨xliv⟩	De fundatione Abbatiae Sancti Joannis de Jardo ad Meledunum Caput xli	148
⟨xlv⟩	De Ecclesia Sancti Seuerini Castrinantonis et eius Abbate sexto Joanne Victorino Caput xliij	151
⟨xlvi⟩	De Abbatia Beatae Mariae a Victoria sub ordine Victorino fundata et stabilita Caput xliij	155
⟨xlvii⟩	De Jurisdictione Abbatibus Sancti Victoris Parisiensis in Abbatem et Canonicos Beatae Mariae a Victoria ex literis Regijs et Pontificijs Caput xliiiij	158
⟨xlviii⟩	De regia munificentia in fundatione Abbatiae de Victoria Caput xlv	162
⟨xlviii⟩	De Abbatibus Beatae Mariae a Victoria Caput xlvi	163

⟨XLIX⟩	De Thoma Victorino Abbate primo Sancti Andreae Vercellensis Caput xlvij	169
⟨L⟩	De fundatione Abbatiae Sanctae Mariae de Roscha in dioecesi Parisiensi sub instituto Canoniorum Regularium Sancti Victoris Parisiensi Caput xlvij	172
⟨LI⟩	De numero Abbatiarum Congregationis Victorinae in Regno Franciae existentium sub Ludouico octauo Francorum Rege Caput xlix	175
⟨LII⟩	Quaenam fuerint illae quadraginta Abbatiae sub ordine Sancti Victoris in Regno Franciae existentes anno 1225 Caput I	179
⟨LIII⟩	De Capitulo Generali Congregationis Victorinae Caput li	183
⟨LIV⟩	Sermo 2 Joannis Teutonici noni Abbatis Sancti Victoris Parisiensis in Capitulo Generali Caput lij	191
⟨LV⟩	De Canonissis Ordinis Sancti Victoris Caput liij	199
⟨LVI⟩	Canoniorum Sancti Victoris tripartita diuisione et primo de Claustralibus Caput liiij	204
⟨LVII⟩	De Canonicis Sancti Victoris Scholaribus Caput lv	207
⟨LVIII⟩	De Canonicis Sancti Victoris in Prioratibus seu Obedientijs commorantibus Caput lvj	210
⟨LIX⟩	De Constitutionibus a Papa Benedicto xij pro Canonicis Regularibus editis et de Congregationibus in vniuerso ordine praefixis vnde Victorina Congregatio et caeterae extinctae sunt Caput lvij	217
⟨LX⟩	Acta Capituli Prouincialis Canoniorum Regularium Rhemensis et Senonensis Dioeceseon pro vna Prouincia congregatorum Anno Domini 1355 Caput lvij	221
⟨LXI⟩	De Ordinibus Sanctissimae Trinitatis et Redemptionis Captiuorum, ac Vallischolarium Victorinis deriuatis Caput lix	226
⟨LXII⟩	De duabus posterioribus notitijs Congregationis Victorinae Caput lx	230
	Liber secundus	241
⟨i⟩	De Iurisdictione Archiepiscopi Parisiensis in Abbatia Sancti Victoris Parisiensi Caput j	241
⟨ii⟩	De tentatis medijs nouae Congregationis apud Sanctum Seuerinum Castri Nantonis Dioecesis Senonensis Caput 2	246
⟨iii⟩	De pertentata noua Congregatione Victorina per Reuerendissimum Dominum Joannem Symonis Parisiensem Episcopum Caput 3	250

⟨iv⟩	De Gestis in procursu Procuratae Nouae Congregationis Victorinae Caput iiij	254
⟨v⟩	De Canonicis Regularium Congregationis Vuindesimensis destinatis, et introductis in Monasterium Sancti Victoris Parisiensis Caput V	261
⟨vi⟩	Quae acta fuerint in Domo Sancti Victoris Canonicis extraneis in ea residentibus Caput Vj	268
⟨vii⟩	Encomia Domus Victorinae per Johannem Mauburnum, et recessus Canonicorum Vindesemensium a Domo Sancti Victoris Parisiensis Caput vij	275
⟨viii⟩	De propagatione Nouellae Congregationis Caput viij	280
⟨ix⟩	Vita Johannis Mauburni Primigenij Nouellae Congregationis Canonicorum Regularium in Regno Franciae Caput ix	282
⟨x⟩	De progressu nouellae Congregationis in Prioratu Sancti Saluatoris Meledunensis et Abbatia de Roscha Caput x	287
⟨xi⟩	De Congregatione efformata, et ipsius per Eminentissimum Cardinalem Ambosium confirmatione Caput xi	291
⟨xii⟩	Acceptationes Statutorum per Praelatos et Conuentus nouae Congregationis Caput Xij	302
⟨xiii⟩	De Capitulis Nouellae vnionis vsque ad annum 1515 et eorum praecipuis obseruationibus Caput Xijj	306
⟨xiv⟩	De Statu Domus Sancti Victoris ea aetate et praecepta vnione eiusdem nostrae Domus cum dicta Congregatione Caput xiiij	309
⟨xv⟩	De Capitulo Generali a Nostris postulato celebrarj apud Sanctum Victorem Caput xv	315
⟨xvi⟩	Acta Capituli Generalis celebrati apud Sanctum Victorem anno 1515 in quibus edicitur vt Congregatio Victorina deinceps nominetur Caput xvj	317
⟨xvii⟩	Praecipue obseruationes Capitulorum Generalium Congregationis Victorinae ab anno 1516 vsque 1523 Caput xvij	320
⟨xviii⟩	De Abbatia Sancti Victoris sub regulari instituto stabilita post Concordata in fauorem Capitularis Congregationis Caput xvijj	325
⟨xix⟩	De Capitulo Generali anno 1524 celebrato et Reuerendo Patre Johanne Bordier Abbate Sancti Victoris electo Generali Caput xix	331
⟨xx⟩	Acta sub Reuerendo Patre Natali Ozould Abbate Sancti Seuerini Generali Congregationis Victorinae Caput xx	337
⟨xxi⟩	Procursus gestorum sub prefato Patre Natali Ozould Generalis caput xxi	340

⟨xxii⟩	Acta sub Reuerendo Patre Johanne Biemenne Abbate Liuriacensi Generali Congregationis Victorinae Caput xxij	343
⟨xxiii⟩	Acta sub Reuerendo Patre Mathia a Barda Abbate Cysoniensi Generali Congregationis Victorinae Caput xxiiij	346
⟨xxiv⟩	Gesta sub secundo Generalatu Reuerendi Patris Johannis Bordier Abbatis Sancti Victoris Caput xxiiij	351
⟨xxv⟩	Gesta sub secundo Generalatu Reuerendi Patris Natalis Ozould Abbatis Sancti Seuerini Castrinantonis Caput xxv	355
⟨xxvi⟩	Acta sub Tertio Generalatu Reuerendi Patris Johannis Bordier Abbatis sancti Victoris Caput xxvj	361
⟨xxvii⟩	Quo pacto Abbatia Sancti Victoris in Commendam est redacta Caput xxvij	366
⟨xxviii⟩	Partitionis mensarum Abbatis, et Conuentus Sancti Victoris leges a Summo Pontifice confirmata cum processu Caput xxviiij	370
⟨xxix⟩	De Electione Reuerendi Patris Nicholaj Grenier primi Prioris Vicarij Abbatiae Sancti Victoris Parisiensis Caput xxix	396
⟨xxx⟩	De Patre Christiano Dehert Priore Sancti Saluatoris Meledunensis Generali Congregationis Victorinae Caput xxx	402
⟨xxxi⟩	Gesta sub Reuerendo Patre Johanne Godquin Priore Sancti Lazari Parisiensis Congregationis Victorinae Generali Caput xxxj	405
⟨xxxii⟩	Acta sub Reuerendo Patre Nicholao Grenier primo Priore Vicario Sancti Victoris Parisiensis Generali Congregationis Caput xxxij	408
⟨xxxiii⟩	Procursus secundi Generalatus Reuerendi Patris Johannis Godquin Prioris Sancti Lazari Parisiensis Caput xxxiiij	410
⟨xxxiv⟩	Relatio Gestorum Reuerendi Patris Nicholai Grenier secundo Generalis Congregationis Victorinae Caput xxxiiij	411
⟨xxxv⟩	De Reverendo patre Iohanne Hotman priore Sancti Mauritiij Syluanectensis Congregationis Victorinae generali Caput xxxv	414
⟨xxxvi⟩	De Reuerendo Patre Nicholao Grenier Priore Vicario Sancti Victoris tertio in Generalem Congregationis Victorinae electo Caput xxxvj	418
⟨xxxvii⟩	De Reuerendo Patre Petro Sourdel Priore Vicario Sanctae Mariae Meldensis Congregationis Victorinae Generali Caput xxxvij	421
⟨xxxviii⟩	Spontanea cessio Reuerendi Patris Nicholai Grenier Primi Prioris Vicarij Sancti Victoris Parisiensis et Electio Reuerendi Patris Guillielmi Du Bourglabbé Caput xxxviiij	423

⟨xxxix⟩	De Reuerendo Patre Renato Hector Canonico Sancti Victoris Priore Sancti Lazari Parisiensis Congregationis Victorinae Generali Caput xxxix	428
⟨xl⟩	De Reuerendo Patre Ludouico de la Mothe Priore Vicario Beatae Mariae a Victoria Congregationis Victorinae Generali Caput xl	429
⟨xli⟩	De Reuerendo Patre Guilliemo Du Bourglabbé secundo Priore Sancti Victoris Parisiensis Congregationis Victorinae Generali Caput xli	431
⟨xlii⟩	De Reuerendo Patre Petro Hainsselin Priore Vicario Cagiae Meldensis Congregationis Victorinae Generali Caput xliij	431
⟨xliii⟩	Gesta sub Reuerendo Patre Guilliemo Du Bourglabbé Priore Sancti Victoris Jterum Congregationis Generali Caput xliij	433
⟨xliv⟩	Acta sub Reuerendo Patre Renato Hector secundo Generalem Congregationis Victorinae agente Caput xliiij	434
⟨xlv⟩	De Reuerendo Patre Johanne Heurtault tertio Priore Vicario Sancti Victoris Parisiensis Congregationis Generali Caput xlv	436
⟨xlvi⟩	De Reuerendo Patre Dionysio Colombaeo quarto Priore Vicario Sancti Victoris Electo Caput xlvi	440
⟨xlvii⟩	Quae Gesta sint sub Reuerendo Patre Jacobo Lieurel Victorinae Congregationis Generali, ac Priore Sancti Lazari Caput xlvij	442
⟨xlviii⟩	De Reuerendo Patre Dionysio Colombaeo quarto Priore Vicario Sancti Victoris, Congregationis Generali Caput xlvij	446
⟨xlix⟩	De Reuerendo Patre Dionysio de Saint Germain quinto Priore Vicario Sancti Victoris Parisiensis electo Caput xlix	450
⟨l⟩	De renouata visitatione Archiepiscopi Parisiensi in Abbatia Sancti Victoris Caput l	456
⟨li⟩	Statuta Eminentissimi Cardinalis de Rets Parisiensis Antistitis pro Abbatia Victorina condita Caput lj	459
⟨lii⟩	De Reformatoria potestate in Regulares tradita a Summo Pontifice Gregorio XV ^o Eminentissimo Cardinali de la Rochefoucault Caput lij	467
⟨liii⟩	De Reuerendo Patre Dionysio de Saint Germain quinto Priore Vicario Sancti Victoris Congregationis Victorinae astito Generali Caput liij	470
⟨liiv⟩	Acta selectiora Capituli Generalis Congregationis Victorinae celebrati anno Domini 1624 Caput liiij	473
⟨lv⟩	De Sobole Nouigerij Augustiniani exorta in Monasterio Sancti Vincentij Syluanectensis Caput lv	475

<i>Tabula</i>		15
⟨LVI⟩	De Institutis Abbatiae Victorinae Authoris Sententia Caput Ivj	478
⟨LVII⟩	De Violata Charitate in Victorinos a Nouigerij ducibus Caput Ivij	482
⟨LVIII⟩	Quae pro sepellenda iniuria a Canonicis Fratribus de Victoria Juridice gesta fuerunt Caput Iviii	487
⟨LIX⟩	De Canonicis de Victoria restitutis in Integrum Autoritate Apostolica Caput lix	492
	Superiores Generales posterioris Congregationis Victorinae ab eius exordio	497

Bibliographia

Series nec non Collectanea editionum	505
Fontes	505
1. Auctores abbatiae Sancti Victoris Parisiensis	505
2. Auctores alii	507
Studia	510

Indices

Sacra Scriptura	519
Auctores et opera anonyma	521
Nomina personarum seu gentium	525
Notitiae necrologii Sancti Victoris Parisiensis	549
Codices manu scripti	551